

sigtende Foranstaltninger, men den Bemærkning, som det ærede Medlem fremsatte, vil ikke hjælpe paa dette, saa vidt jeg formaar at se. Det ærede Medlem fremhævede Amerika som det Land, vi burde følge. Efter det ærede Medlems Udvikling maa jeg antage, at der er foregaaet en stærk Forandring i den amerikanske Lovgivning paa dette Omraade i de sidste Aar, idet den tidligere Lovgivning i Amerika gik ud paa at forbyde Sammenslutninger, forbyde visse Arter af Trusteer o. s. v., ved Dom at opløse dem, og alle Efterretninger gik ud paa, at dette Forsøg ikke førte til det ønskede Resultat. Den engelske Trustkommission, der udtaler sig herom, siger, at Statsmagten havde Vanskelighed ved at faa Dom for de vedkommende Trusters Opløsning, og de fleste opløste fandt altid bagefter hemmelig Veje til at slutte sig sammen igen. Efter det ærede Medlems Skildring maa jeg derefter antage, at den amerikanske Lovgivning i de sidste Aar er slaaet ind paa noget andet: at forbyde visse Fremgangsmaader til Hindring af den frie Konkurrence. Men hvis man ser paa Amerika herfra — enkelte af vore Medlemmer har jo set Amerika indefra, ganske vist flygtigt —, tror jeg ikke, man vil naa til det umiddelbare Indtryk, at de Forenede Stater er et Land, hvor den koncentrerede Bedrift er blevet berøvet sin Magtstilling. Muligvis er den ikke i Stand til i saa høj Grad som før at tilegne sig Monopoler eller slaa al Konkurrence ned, skønt det forekommer mig, at der dog er visse store Virksomheder, der kontrollerer Staalet, der besidder al Olien, og saa fremdeles. Men at den koncentrerede Bedrift ogsaa fremdeles er en Magt i sig selv netop af den Art, som det ærede Medlem skildrede, forekommer det mig, der ikke kan være Tvivl om.

Idet jeg slutter, som jeg begyndte, disse Bemærkninger til det ærede Medlem Hr. Fraenkel med at takke ham for hans interessante og lærerige Udvikling — og hvoraf det væsentlig er hans Kritik mod det, som jeg har fremlagt, jeg her har vendt mig imod —, vil jeg haabe, at dette Foredrag, som jo blev holdt som det konservative Folkepartis Ordførertale i denne Sag, vil betyde, at man agter at se paa Problemet i det Lys, hvori det ærede Medlem har stillet det, og som jeg i alt væsentligt finder rigtigt, og at man i Erkendelsen af den Fare for Udviklingen, som dette Problem, hvis det henligger uløst, kan bringe for Samfundet, ogsaa vil sætte alt ind paa at finde en Løsning. Saa kan det ærede Medlem være overbevist om, at der ikke fra vor Side skal mangle noget i et

Medarbejderskab paa at finde de rette Midler. Der er ikke til det Lovforslag, som vi har fremsat, fra vor Side knyttet nogen Art af Forfatterforængelig, og det kan vi saa meget des lettere lade være med, som det ikke er os, der har udarbejdet det. Dette Lovforslag er udarbejdet i 1919 af en Række Mænd, som har deltaget paa forskellig Maade i Samfundslivet, i private Virksomheder, som Videnskabsmænd, Mænd fra alle Dele af vort Samfund, Medlemmer af dette Ting, Nationaløkonomer, to af Universitetets Professorer. Jeg ved, at det ærede Medlem ikke vurderer helt den ene, maaske heller ikke helt den anden — der er maaske ikke mange Nationaløkonomer, som det ærede Medlem vurderer helt. Men i alt Fald, mange Kræfter havde arbejdet paa at tilvejebringe dette Forslag som en Begyndelse til at faa klaret dette Spørgsmaal for Staten og for at sætte Staten i Stand til at hindre den farlige Udvikling, det ærede Medlem har skildret. Derefter har dette Tings Flertal, tre Partier, antaget det. Det ærede Medlem var ikke den Gang med i det, men havde stillet visse Ændringsforslag, som man ikke kunde antage den Gang; jeg har set paa dem siden, og adskillige af dem tror jeg ikke vil volde Vanskelighed nu, hvis det er derpaa, det kommer an. Vi nærer intet bestemt Ønske om, at dette Problem skal blive løst nøjagtig paa den Maade, der her er foreslaaet. Det, vi har tilstræbt, er, at dette Problem for Alvor tages op til Løsning, og at vi faar begyndt. Det er højst sandsynligt, at det første, der bliver gjort, ikke vil være afgørende, men det vil dog være *noget*, og selv om man blot skulde kunne enes om noget af det, det ærede Medlem har sagt, vil ogsaa vi med Glæde være med dertil. Men jeg tror, at der i dette Forslag, saaledes som det er bygget paa engelske Betragtninger og Erfaringer, ligger noget ove-maade rigtigt, nemlig at den koncentrerede Bedrifts Værn er *Hemmelighed*, og det, der bryder dens Magt, er *Offentlighed*. Og nu er det ikke den enkelte, som kan forlange at trænge ind i Virksomheden, men den, som kan forlange at trænge ind i en Virksomhed, der indeholder en saadan Samfundsfare, som det ærede Medlem Hr. Fraenkel har skildret, er *Offentlighed*. Det er *Samfundet*, som har Ret til at føre Tilsyn med visse Virksomheder, og her minder jeg om, at Venstres Indenrigsminister i 1920 sagde, at det var ud fra en ubetinget principiel Tilslutning til denne Hovedtanke, Tilsyn med visse Virksomheder, at man gav Forslaget sin Anbefaling